O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

«XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI YASHIL VA INNOVATSION IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA BARQAROR RIVOJLANTIRISH YO‘NALISHLARI»

MAVZUSIDAGI
XALQARO ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI

TO‘PLAMI

(III QISM)

SAMARQAND

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

TAMBOV DAVLAT UNIVERSITETI

QARSHI MUXANDISLIK IQTISODIYOT INSTITUTI

«IPAK YO‘LI» TURIZM VA MADANIY MEROS XALQARO UNIVERSITETI

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI SAMARQAND FILIALI

«XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI YASHIL VA INNOVATSION IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA BARQAROR RIVOJLANTIRISH YO‘NALISHLARI»

MAVZUSIDAGI XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

MATERIALLARI TO‘PLAMI

(III QISM)

2026-yil 20-21-fevral kunlari

SAMARQAND – 2026

МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ, НАУКИ И ИННОВАТSIЙ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

САМАРКАНДСКИЙ ИНСТИТУТ ЭКОНОМИКИ И СЕРВИСА

ТАМБОВСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

КАРШИНСКИЙ ИНЖЕНЕРНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ТУРИЗМА И КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ «ШЕЛКОВЫЙ ПУТЬ»

САМАРКАНДСКИЙ ФИЛИАЛ ТАШКЕНТСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА

“НАПРАВЛЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ СФЕРЫ УСЛУГ НА ОСНОВЕ ПРИНЦИПОВ ЗЕЛЕНОЙ И ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ”

МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

(ЧАСТЬ III)

(20-21-февраль 2026 г.)

САМАРКАНД – 2026

UO’K: 338.2:004(082)
I-52
KBK: 65.7

Xizmat ko‘rsatish sohasini yashil va innovatsion iqtisodiyot tamoyillari asosida barqaror rivojlantirish yo‘nalishlari */xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari (III qism). 2026 йил 20-21-fevral kunlari. Samarqand, SamISI, 2026. – 282 bet.*

Nashr uchun mas’ul:
M.Q.Pardayev – iqtisod fanlari doktori, professor

Tahririyat kengashi rahbari:
M.E.Po‘latov – iqtisod fanlari doktori, professor

Tahririyat kengashi a’zolari:
M.M.Muxammedov – iqtisod fanlari doktori, professor,
J.R.Zaynalov – iqtisod fanlari doktori, professor,
I.S.Tuxliev – iqtisod fanlari doktori, professor,
O.Murtazaev – iqtisod fanlari doktori, professor,
R.X.Ergashev – iqtisod fanlari doktori, professor,
V.I.Abdukarimov – iqtisod fanlari doktori, professor,
N.A.Ibragimov – iqtisod fanlari doktori, professor,
K.B.Urazov – iqtisod fanlari doktori, professor,
Q.J.Mirzaev – iqtisod fanlari doktori, professor,
A.Eshtaev – iqtisod fanlari doktori, professor,
S.N.Tashnazarov – iqtisod fanlari doktori, professor,
A.N.Xoliqulov – iqtisod fanlari nomzodi, professor,
D.H.Xolmamatov– iqtisod fanlari nomzodi, dotsent.
Sahifalovchi: Firdavs O‘roqov

An’anaviy ilmiy-amaliy konferensiya materiallarida xizmatlar sohasini yashil va innovatsion iqtisodiyot tamoyillari asosida barqaror rivojlantirish muammolari va ularning yechimlari, sohaning alohida tarmoqlari samaradorligini oshirish istiqbollariga oid masalalar yoritilgan barqaror iqtisodiy rivojlanish va xizmat ko‘rsatish sohasini yashil va innovasion iqtisodiyot tamoyillari asosida jadal rivojlantirishning nazariy va metodologik muammolari va ularni hal qilishning strategik yo‘nalishlari, kambag‘allikni qisqartirish, aholi bandligi, farovonligi, yashash darajasi va sifatini oshirish masalalari, hududlarda barqaror iqtisodiy o‘sish va aholi farovonligini oshirish jarayonida marketing va menejment imkoniyatlarini takomillashtirish masalalari, xizmat ko‘rsatish sohasini yashil va innovasion iqtisodiyot tamoyillari asosida rivojlantirish orqali hududlarda barqaror iqtisodiy o‘sish va aholi farovonligini oshirishda investisiyalarni jalb qilish va moliyaviy munosabatlarni takomillashtirish masalalari, hududlarda barqaror iqtisodiy o‘sish va aholi farovonligini oshirishda buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit muammolarini bartaraf qilish masalalari, xizmat ko‘rsatish sohasini yashil va innovatsion iqtisodiyot tamoyillari asosida rivojlantirish orqali hududlarda barqaror iqtisodiy o‘sishni ta’minlashda raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashni takomillashtirish muammolarini hal qilishga qaratilgan ilmiy-nazariy va amaliy tavsiyalarga boy maqola va tezislar o‘rin olgan.

Maqolalar mualliflar tahririda bosilmoqda. Ularda keltirilgan raqamlar, faktlar, xulosa va tavsiyalarga mualliflar mas’ul. Ularning ayrim fikrlari tashkiliy guruh qarashlariga to‘g‘ri kelmasligi mumkin.

ISBN: 978-9910-225-40-6

© SamISI, 2026 y.

3. World Bank. (2020). Enhancing Public Financial Management Systems in Developing Countries. Washington, DC: World Bank Group.
4. Qodirov, D. (2023). Davlat byudjeti mablag‘laridan foydalanish samaradorligini baholash masalalari. “Iqtisod va moliya” jurnali, 5(1), 27–36.
5. IMF. (2022). Fiscal Transparency and Public Financial Accountability. Washington, DC: International Monetary Fund.
6. Rasulov, S. (2021). Raqamli iqtisodiyot sharoitida davlat moliyasi boshqaruvining takomillashuvi. Toshkent: Fan va taraqqiyot.

Mullayeva Mexrangiz Axtam qizi *– Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti, Raqamli iqtisodiyot kafedrasi tayanch doktaranti*

XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMI: YASHIL VA INNOVATSION IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH

Annotatsiya: *Mazkur maqolada xizmat ko‘rsatish korxonalari faoliyati samaradorligini oshirishning iqtisodiy mexanizmi yashil va INNOVATSION iqtisodiyot tamoyillari asosida ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Iqtisodiy samaradorlikning zamonaviy talqini, ekologik va INNOVATSION komponentlari o‘zaro integratsiyada asoslab berilgan. Tadqiqot natijasida xizmat ko‘rsatish korxonalarining barqaror rivojlanishini ta’minlovchi integrallashgan baholash modeli ishlab chiqish hamda uni amaliyotga joriy etish bo‘yicha takliflar berildi.*

Kalit so‘zlar: *Xizmat ko‘rsatish sohasi, iqtisodiy mexanizm, samaradorlik, yashil iqtisodiyot, INNOVATSION rivojlanish, barqaror o‘sish.*

Abstract: *This article scientifically analyzes the economic mechanism for increasing the efficiency of service enterprises based on the principles of green and innovative economy. The modern interpretation of economic efficiency, the integration of environmental and innovative components, is based on mutual integration. As a result of the study, proposals were made to develop an integrated assessment model that ensures the sustainable development of service enterprises and to implement it in practice.*

Keywords: *Service sector, economic mechanism, efficiency, green economy, innovative development, sustainable growth.*

Аннотация: *В данной статье научно анализируется экономический механизм повышения эффективности предприятий сферы услуг на основе принципов зеленой и инновационной экономики. Современная интерпретация экономической эффективности, интеграция экологических и инновационных компонентов, основана на взаимной интеграции. В результате исследования предложены методы разработки комплексной модели оценки, обеспечивающей устойчивое развитие предприятий сферы услуг, и ее практического применения.*

Ключевые слова: *Сфера услуг, экономический механизм, эффективность, зеленая экономика, инновационное развитие, устойчивый рост.*

Jahon iqtisodiyotida xizmat ko‘rsatish sohasi yalpi ichki mahsulotning asosiy qismini shakllantiruvchi strategik tarmoqqa aylandi.Globallashuv, raqamli transformatsiya va ekologik muammolar sharoitida xizmat ko‘rsatish

korxonalarining samaradorligi nafaqat iqtisodiy natijalar, balki ekologik barqarorlik va INNOVATSION faollik bilan ham belgilanmoqda. Shu bois iqtisodiy mexanizmni yashil va INNOVATSION iqtisodiyot tamoyillari asosida takomillashtirish dolzarb ilmiy muammo hisoblanadi. Tadqiqotning maqsadi – xizmat ko‘rsatish korxonalari samaradorligini oshirish mexanizmini kompleks tahlil qilish va uni takomillashtirish bo‘yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqishdir. Tadqiqotning vazifalari sifatida quyidagilar belgilandi: birinchidan, xizmat ko‘rsatish korxonalari faoliyati samaradorligining nazariy-uslubiy asoslarini tizimli ravishda tahlil qilish; ikkinchidan, yashil va INNOVATSION iqtisodiyot tamoyillarining mazmun-mohiyatini ochib berish hamda ularning xizmat ko‘rsatish sohasiga ta’sir mexanizmini aniqlash; uchinchidan, samaradorlikni baholashning kompleks ko‘rsatkichlar tizimini ishlab chiqish; to‘rtinchidan, iqtisodiy mexanizmni takomillashtirish bo‘yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.Tadqiqot obyekti sifatida xizmat ko‘rsatish korxonalari faoliyati jarayoni tanlandi, predmetini esa ularning samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi iqtisodiy munosabatlar va boshqaruv mexanizmlari tashkil etadi. Tadqiqot metodologik asosini tizimli yondashuv, iqtisodiy tahlil, taqqoslash, induksiya va deduksiya usullari, shuningdek, integrallashgan baholash metodlari tashkil etadi.

An’anaviy iqtisodiy nazariyada samaradorlik asosan ishlab chiqarish omillaridan foydalanish darajasi bilan baholangan bo‘lsa, postindustrial iqtisodiyot sharoitida ushbu tushuncha sifat jihatdan yangi mazmun kasb etdi. Xizmat ko‘rsatish sohasi moddiy mahsulot ishlab chiqarmasligi, balki nomoddiy qiymat yaratishi bilan ajralib turadi. Shu bois samaradorlikni baholashda xizmat sifati, mijozlar qoniqish darajasi, INNOVATSION yangilanish tezligi kabi ko‘rsatkichlar ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy yondashuvga ko‘ra, xizmat ko‘rsatish korxonalarining samaradorligi uch o‘lchamli model asosida baholanishi lozim:

1. Iqtisodiy o‘lcham – foyda, rentabellik, daromadlilik, mehnat unumdorligi.
2. Ekologik o‘lcham – energiya sarfi, resurslardan foydalanish samaradorligi, chiqindilar hajmi.
3. INNOVATSION o‘lcham – yangi texnologiyalarni joriy etish darajasi, raqamlashtirish indeksi, ilmiy-tadqiqot xarajatlari ulushi.

Mazkur yondashuv barqaror rivojlanish konsepsiyasi talablariga mos keladi va uzoq muddatli iqtisodiy o‘sishni ta’minlashga xizmat qiladi.

Yashil iqtisodiyot sharoitida iqtisodiy mexanizm faqat foyda olishga yo‘naltirilgan tizim sifatida emas, balki ekologik xavfsizlikni ta’minlovchi va resurslardan oqilona foydalanishga asoslangan mexanizm sifatida qaraladi. Xizmat ko‘rsatish korxonalarida bu quyidagi yo‘nalishlarda namoyon bo‘ladi:

- energiya tejovchi texnologiyalarni joriy etish orqali xarajatlarni kamaytirish;

- ekologik standartlarga muvofiq xizmat ko‘rsatish jarayonlarini tashkil etish;
- raqamli platformalar orqali qog‘ozsiz boshqaruv tizimini joriy etish;
- “yashil marketing” strategiyalarini qo‘llash.

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, energiya samaradorligini 10 foizga oshirish operatsion xarajatlarni o‘rtacha 3–5 foizga qisqartirish imkonini beradi. Bu esa iqtisodiy va ekologik samaradorlikning o‘zaro uyg‘unligini tasdiqlaydi.

INNOVATSION rivojlanish xizmat ko‘rsatish korxonalarining strategik ustunligini ta’minlaydi. Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali xizmat ko‘rsatish tezligi, aniqligi va shaffofligi oshadi. Masalan, CRM tizimlaridan foydalanish mijozlar bilan ishlash jarayonini optimallashtiradi, sun’iy intellekt asosidagi tahliliy vositalar esa talab prognozini aniqlik bilan belgilash imkonini beradi. INNOVATSION faollikning iqtisodiy samaradorlikka ta’siri quyidagicha asoslanadi:

- mehnat unumdorligining oshishi;
- boshqaruv xarajatlarining qisqarishi;
- xizmat sifati va mijozlar sodiqligining ortishi;
- raqobatbardoshlikning mustahkamlanishi.

Shu bois iqtisodiy mexanizm tarkibiga INNOVATSION rag‘batlantirish instrumentlarini kiritish zarur.

Tadqiqot doirasida xizmat ko‘rsatish korxonalari samaradorligini baholash uchun quyidagi integrallashgan model taklif etiladi:

$$IS=\alpha E+\beta Ec+\gamma In$$

bu yerda:

- E – iqtisodiy samaradorlik ko‘rsatkichlari indeksi;
- Ec – ekologik samaradorlik indeksi;
- In – INNOVATSION rivojlanish indeksi;
- α, β, γ – og‘irlik koeffitsientlari.

Xizmat ko‘rsatish korxonasining umumiy samaradorligini faqat foyda yoki daromad ko‘rsatkichlari orqali baholash yetarli emas. Zamonaviy sharoitda korxona bir vaqtning o‘zida iqtisodiy jihatdan samarali, ekologik jihatdan mas’uliyatli va INNOVATSION jihatdan faol bo‘lishi kerak. Shu sababli korxona faoliyatini uchta asosiy yo‘nalish bo‘yicha baholash taklif etiladi:

1. Iqtisodiy samaradorlik (E)

Bu ko‘rsatkich korxonaning moliyaviy natijalarini ifodalaydi. Unga foyda miqdori, rentabellik darajasi, xizmat hajmi o‘sishi, mehnat unumdorligi kabi ko‘rsatkichlar kiradi. Agar korxona kam xarajat bilan ko‘proq daromad olayotgan bo‘lsa, uning iqtisodiy samaradorligi yuqori hisoblanadi.

2. Ekologik samaradorlik (Ec)

Bu ko‘rsatkich korxonaning resurslardan oqilona foydalanish darajasini bildiradi. Masalan, energiya tejash, suv sarfini kamaytirish, chiqindilarni qisqartirish yoki qayta ishlash, ekologik standartlarga rioya qilish. Ekologik samaradorlik yuqori

bo‘lsa, korxona atrof-muhitga kamroq zarar yetkazadi va uzoq muddatli barqaror rivojlanishga erishadi.

3. INNOVATSION rivojlanish darajasi (In) Bu ko‘rsatkich korxonaning yangiliklarni joriy etish faolligini ko‘rsatadi. Masalan, raqamli texnologiyalarni qo‘llash, onlayn xizmatlar yaratish, avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari, yangi xizmat turlarini taklif etish. INNOVATSION rivojlanish korxonaga raqobatda ustunlik beradi.

Shu uchta yo‘nalish asosida umumiy integrallashgan ko‘rsatkich quyidagicha aniqlanadi:

$$IS = 0,4E + 0,3Ec + 0,3In$$

Bu yerda 0,4; 0,3; 0,3 koeffitsientlari har bir omilning umumiy samaradorlikka ta’sir ulushini bildiradi. Iqtisodiy samaradorlikka biroz yuqoriroq (40 foiz) ulush berilgan, chunki korxona faoliyatining moliyaviy barqarorligi asosiy shart hisoblanadi. Ekologik va INNOVATSION omillar esa 30 foizdan ulushga ega bo‘lib, ular barqaror va uzoq muddatli rivojlanish uchun muhim omillardir. Quyida xizmat ko‘rsatish korxonasi faoliyatining iqtisodiy, ekologik va INNOVATSION ko‘rsatkichlari asosida hisoblangan integrallashgan samaradorlik natijalari keltiriladi:

1-jadval. Iqtisodiy samaradorlik indeksi (E) hisob-kitobi[9]

Ko‘rsatkich	Amaldagi qiymat (%)	Maksimal qiymat (%)	Normallashtirilgan ko‘rsatkich
Rentabellik	20	25	0.8
Mehnat unumdorligi o‘sishi	15	25	0.6
Daromad o‘sishi	18	25	0.72
O‘rtacha indeks (E)			0.71

2-jadval. Ekologik samaradorlik indeksi (Ec) hisob-kitobi[10]

Ko‘rsatkich	Amaldagi qiymat (%)	Maksimal qiymat (%)	Normallashtirilgan ko‘rsatkich
Energiya tejamkorlik darajasi	12	20	0.6
Chiqindilarni kamaytirish	10	20	0.5
Suv tejamkorligi	8	20	0.4
O‘rtacha indeks (Ec)			0.5

[9] Manba: Muallif hisob-kitoblari asosida tuzildi.
[10] Manba: Muallif hisob-kitoblari asosida tuzildi.

3-jadval. INNOVATSION rivojlanish indeksi (In) hisob-kitobi[11]

Ko‘rsatkich	Amaldagi qiymat (%)	Maksimal qiymat (%)	Normallashtirilgan ko‘rsatkich
Raqamlashtirish darajasi	70	100	0.7
Yangi xizmatlar ulushi	30	50	0.6
IT-investitsiya ulushi	8	10	0.8
O‘rtacha indeks (In)			0.7

4-jadval. Integrallashgan samaradorlik ko‘rsatkichi (IS)[12]

Ko‘rsatkich	Qiymat	Og‘irlik koeffitsienti	Vaznlangan natija
Iqtisodiy samaradorlik (E)	0.71	0.4	0.284
Ekologik samaradorlik (Ec)	0.5	0.3	0.15
INNOVATSION rivojlanish (In)	0.7	0.3	0.21
Umumiy integral ko‘rsatkich (IS)			0.644

Mazkur modelning afzalligi shundaki:

- u korxona faoliyatini bir tomonlama emas, kompleks baholaydi;
- iqtisodiy, ekologik va INNOVATSION omillar o‘rtasidagi muvozanatni ta’minlaydi;
- strategik rejalashtirish jarayonida foydalanish mumkin;
- hududiy yoki tarmoq darajasida ham qo‘llash imkonini beradi.

Amaliy jihatdan, har bir indeks (E, Ec, In) alohida ko‘rsatkichlar asosida 0 dan 1 gacha yoki 0 dan 100 gacha shkalada hisoblanadi. So‘ngra ular og‘irlik koeffitsientlari bilan ko‘paytirilib, umumiy integral ko‘rsatkich aniqlanadi. Natijada korxonaning barqaror rivojlanish darajasi sonli ifodada baholanadi.Mazkur model korxonaning umumiy barqarorlik darajasini aniqlash imkonini beradi hamda strategik rejalashtirish jarayonida qo‘llanilishi mumkin. Og‘irlik koeffitsientlarini aniqlashda ekspert baholash va statistik tahlil usullaridan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Yuqoridagilardan kelib chiqib, xizmat ko‘rsatish korxonalari samaradorligini oshirishning iqtisodiy mexanizmi yashil va

[11] Manba: Muallif hisob-kitoblari asosida tuzildi.
[12] Manba: Muallif hisob-kitoblari asosida tuzildi.

INNOVATSION iqtisodiyot tamoyillari asosida takomillashtirilishi zarur. Kompleks yondashuv iqtisodiy natijadorlikni oshirish bilan birga ekologik barqarorlik va INNOVATSION rivojlanishni ta’minlaydi. Bu esa xizmat ko‘rsatish sohasining uzoq muddatli raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Samaradorlik iqtisodiy kategoriya sifatida natija va xarajatlar nisbatini ifodalaydi. Klassik yondashuvda rentabellik, mehnat unumdorligi va foyda asosiy mezon sifatida qaraladi. Biroq barqaror rivojlanish sharoitida samaradorlik kengroq talqin etilib, ekologik va INNOVATSION ko‘rsatkichlarni ham o‘z ichiga oladi.

Yashil iqtisodiyot konsepsiyasi resurslardan oqilona foydalanish, energiya samaradorligini oshirish va ekologik xavfsizlikni ta’minlashni nazarda tutadi. INNOVATSION iqtisodiyot esa bilim va texnologiyalarga asoslangan raqobatbardoshlikni ta’minlaydi. Xizmat ko‘rsatish korxonalarida yashil iqtisodiyot tamoyillarini joriy etish operatsion xarajatlarni kamaytirish, energiya tejash va ekologik barqarorlikni ta’minlash imkonini beradi. Energiya samarador uskunalar, chiqindilarni qayta ishlash va raqamli texnologiyalar ekologik yuklamani kamaytiradi. Natijada korxonalarning ijtimoiy mas’uliyati va bozor imiji mustahkamlanadi. Raqamlashtirish, sun’iy intellekt, CRM va ERP tizimlari xizmat ko‘rsatish tezligi va sifatini oshiradi. INNOVATSION faoliyat mehnat unumdorligini oshirish hamda xizmat ko‘rsatish jarayonlarini optimallashtirishga xizmat qiladi. INNOVATSION transformatsiya uzoq muddatli raqobatbardoshlikni ta’minlaydi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, quyidagi chora-tadbirlarni tavsiya qilish maqsadga muvofiq:

- Mikro darajada – energiya tejovchi texnologiyalar joriy etish va xarajatlarni optimallashtirish.
- Mezo darajada – hududiy INNOVATSION klasterlar tashkil etish.
- Makro darajada – soliq imtiyozlari, yashil kreditlar va grant dasturlarini kengaytirish. Ushbu chora-tadbirlar xizmat ko‘rsatish sohasida barqaror iqtisodiy o‘sishni ta’minlaydi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, xizmat ko‘rsatish korxonalari samaradorligini oshirishda yashil va INNOVATSION iqtisodiyot tamoyillarini uyg‘unlashtirish zarur. Integrallashgan baholash modeli korxonalarning iqtisodiy, ekologik va INNOVATSION faoliyatini kompleks baholash imkonini beradi hamda strategik boshqaruv qarorlarini qabul qilishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Porter M. Competitive Advantage. New York: Free Press, 1985.
2. Schumpeter J.A. The Theory of Economic Development. Harvard University Press, 1934.
3. OECD. Green Growth Indicators. Paris: OECD Publishing, 2017.
4. United Nations. Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. 2015.
5. Stiglitz J., Sen A., Fitoussi J. Report on the Measurement of Economic

Performance, 2009.
6. Kotler P., Keller K. Marketing Management. Pearson, 2016.
7.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi PQ-4477-son Qarori. 2019–2030-yillarda O‘zbekiston Respublikasining yashil iqtisodiyotga o‘tish strategiyasi.
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 2-dekabrdagi PF-436-son Farmoni. Yashil iqtisodiyotga o‘tishni jadallashtirish chora-tadbirlari.
9. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158-son Farmoni. “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi.

***U.A.Shirinov** – SamISI, dotsent,*
***N.I.Najimova** – SamISI tayanch doktorant*

SUG‘URTA TASHKILOTLARIDA XUSUSIY KAPITAL VA SUG‘URTA ZAXIRALARI O‘RTASIDAGI O‘ZARO BOG‘LIQLIK MASALALARI

Annotatsiya: *Mazkur maqolada sug‘urta tashkilotlarida xususiy kapital va sug‘urta zaxiralari o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlikning nazariy-uslubiy hamda amaliy jihatlari, sug‘urta zaxiralari sug‘urta majburiyatlarini qoplashning asosiy moliyaviy manbai, xususan xususiy kapital esa sug‘urta tashkilotining moliyaviy barqarorligi va to‘lovga qobiliyliligini ta’minlovchi vosita sifatida ochib berilgan.*

Kalit so’zlar: *sug’urta, xususiy kapital, zaxira, sug’urta zaxirasi, buxgalteriya hisobi, sug’urta majburiyatlari.*

Аннотация: *В данной статье рассматриваются теоретические, методологические и практические аспекты взаимосвязи частного капитала и страховых резервов в страховых организациях, страховых резервов как основного финансового источника покрытия страховых обязательств, и, в частности, частного капитала как средства обеспечения финансовой стабильности и платежеспособности страховой организации.*

Ключевые слова: *страхование, частный капитал, резерв, страховой резерв, бухгалтерский учет, страховые обязательства.*

Abstract: *This article reveals the theoretical, methodological and practical aspects of the relationship between private capital and insurance reserves in insurance organizations, insurance reserves as the main financial source of covering insurance obligations, and in particular, private capital as a means of ensuring the financial stability and solvency of an insurance organization.*

Keywords: *insurance, private capital, reserve, insurance reserve, accounting, insurance obligations.*

Sug‘urta tashkilotlari moliyaviy tizimning muhim institutsional bo‘g‘ini sifatida nafaqat iqtisodiy resurslarni qayta taqsimlash, balki risklarni jamiyat miqyosida taqsimlash vazifasini ham bajaradi. Ushbu vazifalarning samarali amalga oshirilishi sug‘urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligi, to‘lovga qobiliyati va uzoq muddatli rivojlanish salohiyatiga bevosita bog‘liqdir. Mazkur jihatlar esa, eng avvalo, sug‘urta tashkilotlarida xususiy kapital va sug‘urta zaxiralarini shakllantirish va boshqarish metodologiyasining qanchalik mukammal

M U N D A R I J A :

I SHO‘BA. BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISH VA XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI YASHIL VA INNOVATSION IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA JADAL RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK MUAMMOLARI VA ULARNI HAL QILISHNING STRATEGIK YO‘NALISHLARI		
A.N.Xoliqulov	MONOPOLIYAGA QARSHI BOSHQARUV TIZIMIDA HAMDA RAQOBAT MUHITIDA NARXNING ASOSIY VAZIFALARI VA TURLARI	4
Gulnora Mardiyevna Shadiyeva	O‘ZBEKISTON HUDUDLARIDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNING DIFFERENSIAL RIVOJLANISH MODELI	9
Tashmatov Sharaf Urokboyevich	ELEKTRON TIJORAT SOHASIDA XIZMATLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA KO‘RSATKICHLARI	12
A.N.Xoliqulov	O‘ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK VA BIZNESGA KIRISH IMKONIYATLARI	16
N.I.Najimova	SUG‘URTA ZAXIRALARINING MOHIYATI, TASNIFI VA SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI	21
Yangiboyev Berdiyar Yangiboyevich	BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHGA ERISHISH-DAVR TALABI	27
Gapparov Azim Qayumovich	BUDJET MABLAG‘LARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO‘NALISHLARI	31
Mullayeva Mexrangiz Axtam qizi	XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMI: YASHIL VA INNOVATSION IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	35
U.A.Shirinov, N.I.Najimova	SUG‘URTA TASHKILOTLARIDA XUSUSIY KAPITAL VA SUG‘URTA ZAXIRALARI O‘RTASIDAGI O‘ZARO BOG‘LIQLIK MASALALARI	41
Gapparov Azim Qayumovich	IJTIMOIY OBYEKTLARDA QURILISH XIZMATLARINI	44